

Sokszínű
Magyar nyelv **5**
munkafüzet

Lénárd Judit
Bernáth Magdolna
Patonainé Kökényesi Katalin

Sokszínű
Magyar nyelv
munkafüzet **5**

Hetedik, változatlan kiadás

Mozaik Kiadó – Szeged, 2019

Kedves Gyerekek!

Ez a munkafüzet az 5. osztályos *Sokszínű magyar nyelv* című tankönyvhöz készült. Felépítésében, tartalmában és küllemében is szorosan kapcsolódik hozzá: fejezetei a tankönyvi fejezeteket követik, feladatai a tankönyvi tananyag feldolgozását, rendszerezését segítik. Az egyes fejezeteket záró összefoglaló feladatsorok segítségével ellenőrizhetitek, elmélyíthetitek tudásotokat.

A munkafüzet feladatsorai gyakran szemelvényvel kezdődnek, mely a szövegértés ellenőrzésére is alkalmas. A szövegek kiválasztásánál igyekeztünk a kedvetekben járni: izgalmas, humoros szépirodalmi szövegeket és érdekes ismeretterjesztő írásokat egyaránt találhattok közöttük.

A tankönyv feladataihoz hasonlóan a munkafüzetben szereplő gyakorlatok is gondolkodásra, alkotásra, játékra ösztönöznek benneteket, és támaszkodnak ismereteitekre, mindennapi tapasztalataitokra. Megoldásuk során alkalmatok nyílnak véleményt nyilvánítani egy-egy témáról, megvitatni érdekes kérdéseket. Segítségükkel fejleszthetitek az íráskészségeket és a helyesírástokat, bővíthetitek a szóincseteket. A páros és csoportos feladatok arra is alkalmat adnak, hogy meg tapasztaljátok a közös munka örömét.

Kutassatok a könyvtárban, keresgéljétek a számítógépen! Olvassatok, gondolkodjatok és játsszatok!

Jó munkát kívánunk Nektek!

A Szerzők

1. Egészítsétek ki a táblázatot!

Természetes jelek	Mesterséges jelek
füst	+ - :

2. a) Milyen érzelmek, lelkiállapotok kísérői lehetnek a következő jelek?

- gyors szívverés:
- sápadt arc:
- kipirult arc:
- izzadt homlok:
- izzadó tenyér:
- fejfájás:

b) A jelek melyik csoportjába tartoznak?

.....

c) Írj le néhány mondatban egy emlékezetes esetet, amikor ezek közül a jelek közül valamelyiket magadon is tapasztaltad!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. a) Figyeld meg az alábbi jeleket! Találkoztál már velük? Szerinted mit jelentenek?

.....

.....

b) Minek a rövidítése a WWF? Mi a szervezet célja? Nézz utána!

.....
.....

c) Mi az UNICEF? Kiket segít a szervezet?

.....
.....

4. a) Mit jelentenek az alábbi jelek? Egészítsd ki az ábrát!

A row of eight orange media control icons: a double left arrow, a single left arrow, a single right arrow, a double right arrow, a square (stop), two vertical bars (pause), and a triangle with a horizontal line (play/pause). Each icon has a thin black line extending upwards to a light blue rectangular box, and another thin black line extending downwards to another light blue rectangular box, indicating where to write the name of the icon.

b) Honnan tudod, hogy melyik jel mit jelent?

.....

c) A jelek melyik csoportját ismerted fel az előbbi példákban?

.....

1. a) Olvassátok el, majd diktáljátok le egymásnak a füzetbe a következő szöveget! Javítsátok a helyesírási hibákat!

Az ősz beköszöntével a medvebocs naponta átlagosan egy kilót **hízik**. Ilyen módon készül a téli álmra. A felszedett zsírréteg tartalékként szolgál, ezt éli fel az alvó medve a **hosszú** téli álm ideje alatt. Az anyamedve nagy távolságból is **kiszagolja** a táplálékot, így a medvekölyöknek nem kell aggódnia, hogy éhen marad.

(National Geographic KIDS)

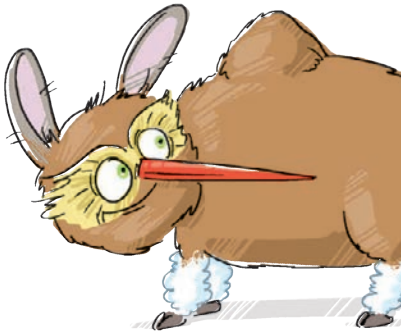
b) Írjátok a szöveg kiemelt szavait a keresztrejtvény megfelelő sorába!

1. A kiejtés elve alapján írjuk.
2. A hagyomány elve alapján írjuk.
3. Az egyszerűsítés elve alapján írjuk.
4. A szóelemzés elve alapján írjuk.

Megfejtés:

1.									
2.									
3.									
4.									

2. a) Bűvös négyzet. Hány állatnevet találtok meg? Versenyezzetek!

B	F	Ü	L	E	S	B	A	G	O	L	Y	O
G	Ó	L	Y	A	Ü	O	M	E	D	V	E	R
S	K	T	Z	K	N	A	O	P	A	N	D	R
H	A	T	T	Y	Ú	Z	B	Á	R	Á	N	S
P	M	E	K	E	N	G	U	R	U	G	Y	Z
O	A	K	A	K	A	D	U	D	F	R	Ú	A
N	J	N	I	L	A	J	H	Á	R	Ó	L	R
T	O	Ő	Z	S	S	P	U	L	Y	K	A	V
Y	M	S	O	P	O	S	S	Z	U	M	Z	Ú
S	Z	A	R	V	A	S	B	O	G	Á	R	N

.....

.....

.....

1. a) **Olvassátok el az alábbi szövegrészletet! Keressetek benne öt egyjelentésű főnevet, és húzzátok alá őket!**

És minthogy mostanában sehol sem hirdetnek gyermekrajz-kiállítást, amire benevezhetnék, elhatároztam, hogy a sportban fogok sikereket elérni. Amellett persze végzek természettudományos megfigyeléseket is, a kettő nem zárja ki egymást. Anyutól már kaptam egy nagy kanál penészt, baracklekvárról szedte le, és éppen el akarta dobni, mikor én elkértem.

Belehelyeztem egy sajtosdoboz födelébe – amelyet előzőleg vastagon bekentem baracklekvárral –, és most ott tenyészttem. Nagyon szép, zöld penész, különféle dudorokkal.

(Bálint Ágnes: Szeleburdi család)

- b) **Válasszatok ki kettőt az aláhúzott kifejezések közül, és írjatok hozzájuk rövid meghatározást!**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

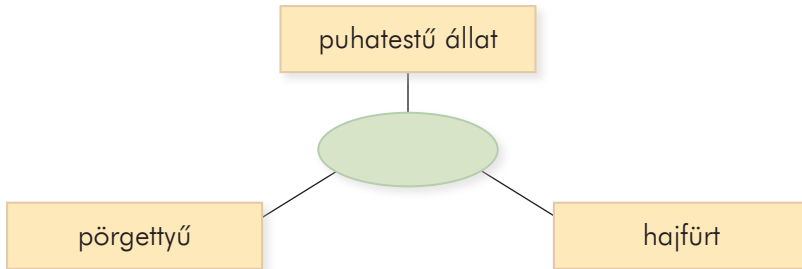
2. a) **Játsszunk eszperentét! Az alábbiakban Grätzer József körülírásait olvashatjátok. Mely egyjelentésű szavakra ismertek rá bennük?**

- ketrecek, melyben ezer beste leselkedve hever:
- eledelek rendben feljegyezve:
- kerekre szerelt fedeles szerkezet, mely fellegek felett berregve lebeg, s vele sebesen mehetsz:

- b) **Írjátok körül a következő szavak jelentését eszperente nyelven!**

- autó:
- nyelvtanóra:
- vakáció:

1. Melyik szó illik a pókhálóábra középebe? Írjátok be a megoldást!

2. Mit jelent a *zöld* szó az egyes mondatokban? Kössétek össze a megadott jelentésekkel!

Ez az alma még *zöld*.

Sokat vagyok a *zöldben*.

A *zöldek* tiltakoztak a fókavadászat ellen.

A kedvenc pólóm *zöld*.

természetvédő

természet

éretlen

szín megnevezése

3. Mi minden lehet *éles*? Foglaljátok mondatba a szót minél több eltérő jelentésben!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Írj 6-8 mondatos humoros hírt, amelyben az alábbi többjelentésű szavak szerepelnek legalább két jelentésben: *megy*, *körözött*, *ráfog*! A füzetetekben dolgozzatok!

TARTALOMJEGYZÉK

1. Tanulj tanulni!	4	Szövegszerkesztés	
2. Év eleji ismételts	6	26. A leírás	50
Kommunikáció		27. Az elbeszélés	52
3. A jelek világa	8	28. A párbeszéd	54
4. A kommunikáció fogalma, tényezői	10	29. A levél	55
5. A kommunikáció nem nyelvi jelei	12	30. Összefoglalás	57
6. A kommunikációs kapcsolat	14	A szavak szerkezete	
7. A beszélgetés	16	31. Az egyszerű és az összetett szavak	58
8. Összefoglalás	18	32. A szótó és a toldalékok	60
Hangok és betűk		33. A képző, a jel és a rag	62
9. Az ábécé	20	34. Összefoglalás	64
10. A betűrend	22	Állandósult szókapcsolatok	
11. Az elválasztás	23	35. Szólások	66
12. A hangképzés	24	36. Szóláshasonlatok	68
13. A magánhangzók csoportosítása	26	37. Közmondások	69
<i>Magánhangzótörvények</i>		38. Összefoglalás	71
14. A szavak hangrendje	28	Hangalak és jelentés	
15. Az illeszkedés	30	39. Egyjelentésű szavak	72
<i>Mássalhangzótörvények</i>		40. Többjelentésű szavak	73
16. A részleges hasonulás	32	41. Azonos alakú szavak	74
17. Az írásban jelöletlen teljes hasonulás, az összeolvadás, a rövidülés, a kiesés	33	42. Rokon értelmű szavak	76
18. Az írásban jelölt teljes hasonulás	34	43. Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	78
19. Összefoglalás	36	44. Hangutánzó és hangulatfestő szavak	79
Helyesírási alapelvek		45. Beszélt nyelvi metaforák	81
20. Helyesírásunk rendszere	38	46. Összefoglalás	82
21. A kiejtés elve	40	47. Év végi összefoglalás	84
22. A szóelemzés elve	42		
23. A hagyomány elve	44		
24. Az egyszerűsítés elve	46		
25. Összefoglalás	47		